

VIRTSU

ARENGUKAVA

2004 – 2011

Koostajad Virtsu aleviku elanikud

Virtsus 2004

SISUKORD

1. Sissejuhatus
2. Arengukavas kasutatavad mõisted
3. Virtsu aleviku üldiseloomustus
  - 3.1 Ajaloost
  - 3.2 Asend
  - 3.3 Loodus
  - 3.4 Elanikkond
  - 3.5 Infrastruktuur
  - 3.6 Majandus ja ettevõtlus
  - 3.7 Haridus, kultuur, sport,
  - 3.8 Ühistegevus ja traditsioonid
  - 3.9 Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne
  - 3.10 Keskkond
  - 3.11 Turvalisus
4. Eelisarendatavad valdkonnad
  - 4.1 Ühistegevus
  - 4.2 Keskkond
  - 4.3 Ettevõtlus ja turism
5. Virtsu SWOT- analüüs
6. Visioon
7. Tegevuskava
8. Kaart ja asendiplaan

1. SISSEJUHATUS

Käesolev arengukava on koostatud aastateks 2004 - 2011, mis paneb paika visiooni ja sellest lähtuvad arengueesmärgid.

Arengukava on aleviku tegevuse, eesmärkide ja rahaliste vahendite kavandamise aluseks olev dokument. Arengukava sisaldab ühelt poolt ülevaadet praegusest aleviku olukorrast, teisalt aga vaatab tulevikku, pannes paika pikemaajalised arengu suunad ja eelistused ning tegevuse kavandamise alused. Arengukava peab toetuma olemasolevatele eeldustele, olema realistlik ja elluviidav, ta ei saa kunagi lõplikult valmis, sest toimuvatest muutustest lähtuvalt, peab ka arengukava pidevalt üle vaatama, täiustama ja parandama.

Arengukava on vajalik selleks, et olla teadlik olemasolevast olukorrast, mis aitab vältida juhuslikkust juhtimisel. Määratletakse sihid ja esitatakse konkreetset tegevused, mida hakatakse seatud eesmärkide saavutamiseks ühiselt ellu viima. Kindlad sihid võimaldavad ressursside kasutamist efektiivsemaks muuta. Ka erinevate valdkondade tegevused on paremini kooskõlastatavad, otsused kergemini langetatavad arengukava olemasolul.

Arengukava lahutamatuks osaks on kohalike elanike kaasamine nii koostamise kui ka eesmärkide saavutamise protsessi. Sellel eesmärgil on läbi viidud 15 intervjuud ja rahvakoosolek, kus 15 osavõtjaga tehti rühmatööd, pandi paika aleviku tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud (SWOT analüüs) ning visioon. Lisaks arutleti aleviku probleemide üle ja püüti leida võimalikke lahendusi nende likvideerimiseks.

2. ARENGUKAVAS KASUTATAVAD MÕISTED

Arengu eeldused – olemasolevad aleviku ressursid, mida saab kasutada soovitud arengueesmärkide saavutamiseks.

Arengueesmärk – visioonist lähtuv üldkirjeldus, milleni soovitakse teatud ajaks jõuda ja mis on määratletav, mõõdetav ja reaalselt elluviidav.

Arengukava – dokument, mis sisaldab omavalitsusüksuse majandusliku ja sotsiaalse olukorra ning keskkonnaseisundi analüüsi, pikemaajalise tegevuse kavandamist ning edasise arengu suundi ja eelistusi (KOKS § 9). Arengukava on piirkonna visioonist lähtuvate eesmärkide saavutamiseks suunatud kokkulepe, mis sisaldab olukorra analüüsi, arengueeldusi, -eesmärke ja kavandatud tegevusprioriteete. Arengukava on omavalitsuse eelarve aluseks ja selle ajaline ulatus on vähemalt kolm aastat, kui sellega ei kaasne pikemaajalisi rahalisi kohustusi. Arengukava vaadatakse üle iga aasta 1. oktoobriks.

SWOT-analüüs – meetod protsessi, nähtuse, olukorra vms eri külgede analüüsiks. Tuleneb ingliskeelsete sõnade (*strengths* 'tugevused', *weaknesses* 'nõrkused', *opportunities* 'võimalused', *threats* 'ohud') algustähtedest.

Tegevuskava – loend konkreetsetest ülesannetest ja tegevustest, mida on vaja täita püstitatud eesmärkide saavutamiseks koos ressursside, elluviijate ja tähtaja määramisega.

3. VIRTSU ALEVIKU ÜLDISELOOMUSTUS

3.1 Ajaloost

Virtsu on aastasadu olnud oluline sadamakoht. Oletatavasti oli siin juba 13. saj. lõpus kindlusrajatisi.

Keskajal kuulus Virtsu Uexküllidele, nende mõisa on esimest korda mainitud 1459. aastal (Werder, 1771-1876 Alt-Werder).

Virtsus asus üks tugevamaid keskaegseid Eesti läänilinnuseid. Väike, kuid võimas, tulirelvadele kohandatud kahe diagonaaltorniga kastell rajati umbes 1430, ürikutes esmakordselt mainitud 1465. Valmis ühes etapis, ehitajaks Saare-Lääne piiskopi vasall Uexküll. Hävis talvel 1533-34 Saare-Lääne piiskopi ja Brandenburgi markrahvi vahelises tülis. Sellest ajast varem, kuna Valmiera maapäeva otsusega 1536 keelati taastamine.

Üheksa aastat töötas Vana-Virtsu mõisas inspektorina tuntud kroonika autor Thomas Hiärne (1638-1678). Tema koostatud saksakeelne "Eesti-, Liivi- ja Lätimaa ajalugu" ilmus osaliselt trükituna 1794. a., täielikult 1835. Oma kroonikasse on Hiärne, kokku kuhjanud ulatusliku materjali alates legendaarsete teadetega muinasajast ja lõpetades konkreetsete faktidega oma kaasajast.

Alevik tekkis sadama ümbrusse 19. saj. lõpul. Eesti vabariigi alguses jagati mõisamaad ja tekkisid esimesed põlistalud.

Aastatel 1931-1968 tegutses kitsarööpaline raudteeliin Virtsu- Rapla. Sellega kaasnes elu- ja äriolude parenemine.

1949 aastal asutati kalurikolhoos "Virtsu Kalur". Kolhoos muutus ruttu tugevaks ja jõukaks. Sel ajal suurenes Virtsu rahvaarv tunduvalt, palju ehitati hooneid ja elamuid.

Kultuurimälestised Virtsus

1. Ohvrikivi
2. Ohvrikivi "Inimese ja hundi jäljega kivi"
3. Puhtu mõisa peahoone
4. Puhtu mõisa tall-tõllakuur
5. Virtsu mõisa peahoone kelder
6. Virtsu mõisa park
7. Virtsu mõisa pargi piirdemüür
8. Virtsu mõisa väravahoone
9. Virtsu mõisa tall-tõllakuur
10. Virtsu mõisa ait
11. Virtsu mõisa valitsejamaja
12. Virtsu linnuse varemed

Arhitektuurimälestised Virtsus

1. Puhtu mõisa peahoone
2. Puhtu mõisa tall-tõllakuur
3. Virtsu mõisa peahoone kelder
4. Virtsu mõisa park
5. Virtsu mõisa pargi piirdemüür

6. Virtsu mõisa väravahoone
7. Virtsu mõisa tall-tõllakuur
8. Virtsu mõisa ait
9. Virtsu mõisa valitsejamaja
10. Virtsu linnuse varemed

3.2 Asend

Virtsu alevik koos oma tihe- ja hajaasustusalaga asub Lääne maakonna lõuna- ja Hanila valla lääneservas paikneval Virtsu poolsaarel. Geograafilised koordinaadid: 58° 34' 12N ja 23° 31' 26E. Virtsu poolsaare pindala koos Puhtulaiuga on umbes 7 km². Mandriga ühines 19. sajandil maatõusu ja teetammi ehitamise tagajärjel. Virtsu on asunud algselt saarel, mis teetammi ehitamisega kujunes poolsaareks. Vallakeskus jääb Virtsust 10 km kaugusele ja lähim Lihula linn 25 km kaugusele. Kogu Hanila valda ja Virtsut läbib Risti-Virtsu-Kuressaare põhimaantee. Virtsu sadama kaudu toimub praamiühendus Kuivastuga, samuti Kurevere karjääri killustiku väljavedu. Endine raudtee on ühendusteeks valla läänepoolsete küladega.

3.3 Loodus

Virtsu randu uhuvad Väinameri, Rame laht ja Mõisalaht. Virtsu rannajoon on väga liigendatud, selles on sissesopistunud lahtesid, abajaid, maaninasid, ümbritsevas meres on palju rannikulähedasi väikesaari. Virtsu piirkond koos Kõbaja saarte ümbrusega ja Rame laht on olulised kalade kudemisalad. Rannaalad on olulised lindudele koondumiseks rändeperioodil ja ka pesitsemisel. Virtsu poolsaare rannikualal on levinud roostikud, kadastikud, rannaniidud, üksikud puudesalud. Puhtu poolsaar, rahvapäraselt Puhtulaid, osa Laelatu-Puhtu looduskaitsealast, kerkib Virtsu lähedal merest ja on Virtsu poolsaarega ühendatud üksnes kitsa maakaela kaudu. Laiul kasvab salulehtmets, metsa on ka poolsaare lõunaosas. Puhtu on tähtis lindude rände uurimise koht. Igal kevadel ja sügisel lendab üle Suure väina miljoneid linde. 1953. aastal alustas Puhtulaiul Eerik Kumari eestvõttel tegevust ornitoloogiajaam.

Seitse aastat hiljem püstitati (pool)saare edelatippu linnuvaatlustorn. Virtsu keskosas asub endine mõisapark ja allee, Mõisa lahe ääres linnuvaatlustorn.

Puhtulaidu (Holm Puchten, Holm zum Pucht) on esmakordselt mainitud 1478. aastal. Varaseim ansambel koos hollandi stiilis pargiga rajati 18. saj. esimesel poolel. 18. saj. lõpul lasi Vana-Virtsu mõisa omanik Carl Thure von Helwig poolsaare keskele ehitada nn. hiina stiilis maja, alleede ristumiskohtadele paigutati omaniku enda poolt paest raiutud skulptuurid, varaseim 1797. aastast, enamik pühendatud perekonnaliikmetele. 19. saj. keskpaiku asusid pargis 8-kandiline iluaiaega ümbritsetud nn. perekonnamaja, söögisalong ja nn. Schilleri maja; rannas asusid väikesed külalistemajad

Puhtu-Laelatu-Nehatu looduskaitseala on üks mitmest Lõuna-Läänemaal paiknevast kaitstavast alast. Selle tegevuse peamised eesmärgid on looduslike ja pool-looduslike ökosüsteemide, eriti liigirikaste niidu-, puisniidu- ja metsakoosluste, praeguste ja endiste merelahtede, roostike ja soode kaitsmine; ohustatud pool-looduslike koosluste nagu liigirikaste niitude ja puisniitude taastamine ning pesitseva, toituva, sulgiva ja rändel peatuva vee- ja ranniku-linnustiku kaitse ning nende pesitsemis-, toitumis-, sulgimis- ja rändepeatuspaikade säilitamine.

Ala võtmeväärtused on suur looduslik mitmekesisus, rikas linnustik, liigirikad pool-looduslikud rohumaakooslused, omapärased metsad, maastikuline mitmekesisus, tihe side merega, pikk ja komplitseeritud rannajoon ning pikaajalised mitmekesise teadusliku uurimis-töö traditsioonid.

Lääne-Eesti rannikuvöönd (laias tähenduses) koos Väinamere suuremate ja väiksemate laidudega kujutab endast intensiivse ja hoolimatu inimtegevuse poolt seni küllaltki rikkumata piirkonda. Läbi sajandite kestnud traditsiooniline maakasutus on põhjustanud unikaalsete ja bioloogiliselt väärtuslike pool-looduslike koosluste kujunemise. Siin võib leida soodsaid tingimusi liigirikka ja mitmekesise taimkatte ning rikkaliku linnustiku jaoks. Tänu sõjajärgse Eesti Vabariigi looduskaitsele tegevusele ning sõjajärgse sotsialistliku Eesti looduskaitsele seadusandlusele ja tegevusele on küllaltki suured alad võetud looduskaitse alla. Tagajärjeks on olnud viimaste aastakümnete intensiivistuva inimsurve küllaltki edukas ärahoidmine. Nii on säilinud suhteliselt rikkumata ja mitmekesine looduslike, pool-looduslike ja

kultuurimaastike mosaiik, kus puudub intensiivne maakasutus, tööstus, turism ja puhkemajandus.

3.4 Elanikkond

Virtsu alevikus elab 41% valla elanikest. Virtsu elanike arv — 766; neist mehi 368, naisi 398. Lapsi kuni 18-a. — 131; vanuses 19 – 63 — 473; üle 63 a. — 162.

3.4 Infrastruktuur

Elektrivarustuse kvaliteedi parandamisse on AS Fortum palju panustanud. Siht on seatud kõigi paljasjuhtmeliinide rekonstrueerimiseks kaabelliinideks. Tarbijate varustuskindlustus ja pingekvaliteet on suhteliselt heal tasemel.

Virtsu läbib Saaremaa mandriga ühendav Risti- Virtsu maantee. Viimastel aastatel on liikluskoormus Saaremaa suunal kasvanud keskmiselt 15% aastas.

Virtsus sadam teenindab transiitliiklust Saaremaaga ja kaubavedu.

Aastas läbib Virtsu praamisadamat üle miljoni reisija ja see arv kasvab kiiresti. Dolokivi veetakse aastas välja 400 tuhat tonni.

Väikesed paadisadamad Virtsus sadamad vajavad süvendamist ja remonti. Lautrikohti on vähegi sobivates kohtades olnud kogu rannajoone ulatuses.

Vee ja kanalisatsiooni majandust haldab Virtsu Vesi. Toimuvad rekonstrueerimised.

Ühistransport on tänu läbivatele bussiliinidele rahuldav.

Virtsus on kaks mobiilside masti ja korralik kaabelühendus telefoni ja arvutiühenduseks, WiFi leviala.

Valla teenindus- ja kaubandusettevõtjad on koondunud valdavalt Virtsu alevikku. Virtsus töötab postkontor, sularahaautomaat, kütusetankla, Lihula TÜ kaks toidukauplust, kolm kohvikut ja üks majutusasutus, juuksur.

Virtsus asuvad lasteaed ja põhikool, raamatukogu, Virtsu harrastusmuuseum (koduloomuuseum), apteek, ambulatoorium.

3.6 Majandus ja ettevõtlus

Virtsu alevik on tekkinud endise mõisa ümbrusse, siin on olnud pikka aega Lõuna-Läänemaa kalanduse keskus. Aleviku arengu põhiline mõjutaja on olnud kalurikolhoos Virtsu Kalur, tänu millele elanike arv poolsaarel mitmekordistus. Sellest ajast on pärit enamus tootmishooneid ja korruselamud Virtsu alevikus. Strateegiliselt oluline on Virtsu sadam, mille kaudu toimub praamiühendus Saaremaaga. Peatselt võib rakendada püsiühendus. Virtsu jahisadam on heaks peatuskohaks Väinameres seilavatele jahtidele. Virtsu sadama laiendamise läbi paraneb lähiümbruse majanduslik olukord, kuna rajatav laiendus loob kohalikule toorainele pääsu välisturule. Juurde luuakse töökohti. Käesoleval ajal tegutsevad Virtsus põhiliselt väikeettevõtted ja FIE-d, kokku 20 ringis (aeg-ajalt mõni lõpetab tegevuse, mõni tekib juurde). Virtsu alevikku, kus elab 41% valla elanikest, on koondunud enamus valla kaubandus- ja teenindusettevõtjatest. Tööandjaid asutusi-ettevõtteid on kokku 40 ringis. Põhilised tööandjad on kool ja lasteaed, ettevõtetest Kvaliteetaken OÜ ja Saaremaa Laevakompanii. Virtsu asutustes ja ettevõtteis (lisaks FIE-d) on leidnud tööd üle 170 inimese ringis. Paljud Virtsu elanikud käivad tööl väljaspool Virtsut: valla teistes piirkondades, Lihulas, Haapsalus, Tallinnas jm.

Kalandus

Seoses kalavarude pideva vähenemisega on kalastamine Virtsuga piirnevas Väinameres passiivses seisus. Tegutsevad vaid mõned kutselised kalurid ja hobikalastajad. Tegutsevatel kutselistel kaluritel on kalapüük ainult kõrvaltegevus, mitte vahend äraelamiseks.

Jahindus

Valla territooriumil tegutsevad kolm jahiseltsi. Pooled jahiseltside liikmetest on kohalikud elanikud. Jahindus pakub täiendavaid võimalusi turismi arenguks.

Jahiseltsidel on oma harjutuslasketiir.

3.7 Haridus, kultuur, sport

Haridus

Alusharidust pakutakse Virtsu Lasteaias. Lasteaias on olemas eriharidusega kaader.

Lasteaiateenus moodustab olulise osa kohalikust sotsiaalsest turvalisusest. Kvaliteetne alusharidus valmistab lapse ette üldhariduse omandamiseks. Lastehoid tagab soolise võrdõiguslikkuse, andes mõlemale lapsevanemale võimaluse asuda tööle ja omada püsivat sissetulekuallikat.

Potentsiaalsed arengusuunad: Lasteaiateenust pakutakse Virtsus edasi. Eesmärk — kvaliteetse alushariduse pakkumine läbi haritud kaadri. Virtsus on võimalik lasteaia ja kooli ühendamine ühise juhtimise alla.

Virtsu Lasteaia hoone vajab täisremonti. Lasteaia hoone remonditakse nõuetele vastavaks, arvestades hoone tulevast multifunktsionaalset kasutust. Lasteaia sisustus vajab täiendamist ja uuendamist, mänguväljakud ja territooriumid korrastamist.

Põhiharidus

Virtsu Põhikooli hoone renoveeriti suures osas põhjalikult üheksakümneandel aastatel ning on heas seisus. Samal perioodil ehitati kooli juurde uus võimla. Teostamata tööde osas tuleb ära märkida osade ruumide elektrijuhtmestiku ja torustike vahetust ning vanemas hooneosas osaliselt siseremont. Õpilaste arv koolis on jätkuvas languses peamiselt III kooliastme osas, saavutades stabiilsema seisundi 2010/11 õppeaastal. Kool teenindab III kooliastme osas kogu valla territooriumi, kahe esimese astme osas peamiselt Virtsu alevikku.

Potentsiaalsed arengusuunad

Virtsu Põhikooli laste arvu vähenemise tõttu võib olla otstarbekas kool ja lasteaed ühendada ühise juhtimise alla. Sellega on optimaalsemalt võimalik lahendada ruumikasutust ja kasutada personali. Kolmandas kooliastmes laste arvu vähenemisel alla riigi sätestatud piirmäära võib väheneda riigipoolne finantseerimine. See võib nõuda põhikoolina jätkamisel pedagoogilise kaadri osas lisafinantseerimist valla eelarvest.

Kultuur

Virtsu alevikus toimub kultuuritöö lasteaia ja kooli ruumes, samuti toimib ka taastatav seltsimaja. Koos käivad **naisansambel** ja **rahvatantsu rühm**. Aastaid on tegusenud **käsitööring**. Vabaõhuürituste külalissetenduste tarvis on eraldi vabaõhulava Virtsu pargis.

Alates 1996 aastast tegutseb **Virtsus Harrastusmuuseum**. Kokku on kogutud Virtsuga seonduvad mälestused, fotod, elulood ja palju muud huvitavat. Traditsiooniks on saanud suvised näitused Virtsu merepäevade raames.

Raamatukogu tegutseb koolimajas, renoveeritud ruumides, teenindades nii ka kooli.

Lisaks on Virtsu põhikoolil oma õppekirjanduse raamatukogu. Raamatukogu juurde on loodud interneti kasutamise võimalused. Kohalikus raamatufondis puuduvaid raamatuid saab tellida raamatukogudevahelise laenutuse käigus. Raamatute elektrooniliseks laenutamiseks kantakse neid vastavasse andmebaasi. Hinnanguliselt kasutab raamatukogu poolt pakutavaid võimalusi ligi 40% Virtsu elanikest.

Sport

Virtsus on kooli juures asuvad spordihoone ja jalgpalliväljak. Spordihoone on uusehitis, kuid jalgpalli-spordiväljak vajab renoveerimist. Virtsu pargis on killustikukattega välisvõrkpalliväljak ja Tammi tee sadamapoolses otsas on liivaväljak. .

Valla territooriumil tegutseb kaks spordiklubi: Hanila Spordiklubi ja Virtsu Põhikooli Spordiklubi. Noorte treening väljapool õppeprogrammi toimub praktiliselt ainult lauatennises. Täiskasvanud tegelevad peamiselt pallimängudega. Vallas on mitmekesised virgestusvõimalused – matka- ja terviserajad. Valda läbib rahvusvaheline jalgrattatrass.

Kuni kohustusliku üldhariduse omandamiseni on sporditegevus suures osas valla

haridusasutuste korraldada, seda ka väljapool õppekava. Põhikooli east väljunud noorte

ja täiskasvanute sporditegevus toimub ühistegevuse korras. Sportimiskohtadeks on valla spordiobjektid või eraalgatuslikult loodud sportimisvõimalused.

3.8 Ühistegevus ja traditsioonid

Ühistegevuse traditsioonid ulatuvad esimese Eesti Vabariigi aegadesse, kui Virtsus tegutsesid lauluseltsid ja pasunakoor.

Täna tegutsevad Virtsus järgmised vabaühendused:

MTÜ Virtsu Arenguselts

MTÜ Virtsu Põhikooli spordiklubi

MTÜ Virtsu käsitöö seltsing

MTÜ Virtsu Harrastusmuuseumi selts

Pikemaajaliseks traditsiooniks on Kalurite päeva tähistamine juuli kuus Virtsu pargis alates 1968 aastast. Hiljem on kalurite puudusel muutunud nimi Virtsu merepäevaks. See on suur ülevallaline üritus, kus saavad kokku endised ja praegused Virtsu elanikud. Samuti toimuvad spordivõistlused, üritused lastele.

3.9 Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Perearst teenindab Virtsus paiknevas meditsiinipunktis. Vastuvõetud toimuvad 2-3 korda nädalas, valla omanduses olevates ruumides. Pärnu haiglale kuuluv kiirabi brigad paikneb Lihulas. Vältimatut ravi vajavad isikud viiakse enamasti Pärnusse. Ravimeid saab osta Virtsu ja Lihula apteekidest. Eakate ja puuetega inimeste osakaal kasvab elanikkonnas pidevalt seoses elanikkonna vananemisega. Hoolekannet korraldavad valla 2 sotsiaal- ja 2 hooldustöötajat. Koduhoolduseks sõlmitakse hoolduslepinguid naabrite ja sugulastega. Kodus mitte toime tulevad isikud paigutatakse hooldekodusse või hooldushaiglasse.

3.10 Keskkond

Virtsu asub osaliselt Natura ja Virtsu- Puhtu- Laelatu looduskaitse alal. Jäätmemajandus on seotud Hanila valla jäätmekavaga.

3.11 Turvalisus

Virtsus on suhteliselt turvaline keskkond. Peamised õigusrikkumised on salajased vargused ja liikluseeskirjade rikkumised. Liikluseeskirjade suur rikkumiste hulk on tingitud Virtsut läbivast suurest liiklusmagistraalist ja põhjustatud läbisõitjate poolt. Eraldi tasub välja tuua noorte poolt grupiviisiliselt põhjustatud huligaansused ja kuritööd. Viimane näitab kohatist koduse järelvalve puudumist ja kasvatustöö puudujääke. Valla konstaabel baseerub Lihula konstaablipunktis. Väljakutsel saabub patrull seetõttu mõningase viivitusega. Naabrivalve ja aktiivne abipolitsei vallas puudub. Lähim riiklik päästekomando paikneb Lihulas, Kõmsil asub selle tugikomando. Kõmsi tugikomando varustuses on suur paakauto, millega saab liikuda ainult korraliku kattega teedel. Vallas tegutseb vabatahtlik tuletõrjeselts kahe vanema autoga. Seltsi isikkoosseis on väike ja varustus vilets, kuna riiklik struktuur on selle kaasamisest vähehuvitatud. Valla asulates puudub tsentraalne tuletõrje veetorustik.

4. Eelisarendatavad valdkonnad

4.1 Ühistegevus

Külakogukonna tunnetust ja isetegemise tahtmist ei saa keegi sisse tuua ega asustusüksust väljapoolt organiseerida. Organiseeritus on küla tugevuse peamine tunnus. Seltsitegevuse peamiseks eesmärgiks on ühishuvide realiseerimine. Seltsitegevust ei saa ülevalt või väljapoolt aktiivsena hoida. Algtõuke või idee saab selleks küll anda. Ühistegevus toimub seltsides valdavalt ühiskondlikel alustel, saades vajadusel ja võimaluse järgi toetust fondidest ja vallalt.

4.2 Haridus

Koolil ja lasteaial on nõuetele vastavad ruumid ning tingimused õppe- ja huvitegevuse korraldamiseks, tegelemiseks mitmesuguste spordialadega, tegutseb noortekeskus.

4.3 Keskkond

Ehitatakse välja vee- ja kanalisatsioonisüsteem. Olmejäätmete äraveoga liituvad kõik püsielanikud ja ajutised jäätmevaldajad. Taaskasutatavate jäätmete äraandmiseks on jäätmevaldajatele loodud piisavalt võimalusi. Likvideeritakse kõik senised ebaseaduslikud ladestuskohad. Biolagunevad jäätmed komposteeritakse hajaasustuses ja tiheasustuse individuaalelamute kruntidel kohapeal. Tiheasustusega aladel korrusmajade juures luuakse ühised biolagunevate jäätmete komposteerimisvõimalused.

4.4 Ettevõtlus ja turism

Looduslike tingimuste ja asukoha tõttu on Virtsu turismil ja puhkemajandusel hea perspektiiv. Selleks peavad ettevõtjad pakutavate teenuste valikut laiendama ja muutma teenusepakkumise aastaringseks. Teenuste tarbijad oleksid ka kohalikud elanikud ja suvekodude omanikud. Turismiettevõtjad koopereeruvad, et paindlikult pakkuda majutamisevõimalusi turistidele ja võimaldada mitmekesisist tegevust puhkajatele. Pakutavate teenuste ulatus laiendatakse aastaringseks. Kohalikele elanikele ja külalistele luuakse suplusvõimalused. Piirkonna ühisturundamine koostöös omavalitsusega. Jalgratta-, loodusturismi arendamine.

5 . Virtsu SWOT- analüüs

Tugevused

- arenev sadam, sadama laienemine kaubasadamaks
- suhteliselt hea teenuste kättesaadavus
- hea ühistranspordi kasutamisevõimalus.
- mitmekesine ja ilus loodus, asukoht mere ääres, liigendatud rand

- ajalooliselt huvitav piirkond, palju ajaloo- ja kultuurimälestisi
- oma kooli ja lasteasutuse olemasolu
- entusiastlikud inimesed, kes korraldavad kultuurielu
- ühistegevuse olemasolu (MTÜ-d)
- loodusressursid tuuleenergia näol

Nõrkused

- suuremate tööpakkujate puudumine, väike töökohtade valik
- kalavarude vähenemine
- tööpuudusest tingitud noorte inimeste väljaränne
- kaugel suurtest keskustest
- Virtsut läbiva transpordi, sh veoste hooti suur arvukus, sellest tingitud müra ja tolm
- korraliku supelranna puudumine
- kõrvalteede halb seisund
- rahvastiku vananemine, madal iive

Võimalused

Suundumused ja võimalused, mis loovad Virtsu arenguks uusi väljavaateid:

- puhta looduse ja elukeskkonna väärtustamise kasv: hea piirkond elamiseks ette võtliku püsielanikkonnaga – inimesed kolivad maale tagasi, turistide hulga tõus:

- piirkonna heakorrastatus
- haridus- ja kultuuriasutuste kvaliteedi ja materiaalse baasi parendamine
- aktiivse kultuurielu taastamine, ühistegevuse aktiviseerumine.
- asukoha potentsiaali rakendamine turismi- ja puhkemajanduses
- infrastruktuuri üldine arenemine

- kaugtöö võimaluste laienemine
- struktuurifondide toe kättesaadavus

- alternatiivenergia tootmine
- sadama, transiidi arendamine

Ohud

Tööjõu äravool

Sadama laiendamisega kaasnev elukeskkonna halvenemine seoses transiidi kasvuga (müra, liiklusohututuse probleemid)

Sõltuvus väheste ettevõtete majanduslikust olukorrast

Noorte inimeste arvu vähenemine, elanikkonna vananemine

Riskirühmade kasv

6. Visioon

VIRTSU ALEVIKU TULEVIKUPILT AASTAKS 2010

Virtsu on heakorrastatud, turvalise ja kvaliteetse elukeskkonnaga, arenenud ettevõtluse, rikka ajaloo- ja kultuuripärandiga jätkusuutlik mereäärne alevik.

- Virtsus on ettevõtlust soosiv õhkkond, mis on juurde toonud uusi töökohti. Rakendatud on Virtsu geograafiline potentsiaal sadam ja selle piirkond, kalatööstuse hoonetes tegutseb taas kalatöötlemise ettevõtte. Väikepõllumajandus ja kalandus on endiselt tulutoovad. Ettevõtluse baasil on kujunenud elanikke teenindav toimiv teenindusvõrk.
- Virtsu on heakorrastatud ja valgustatud tänavavõrgustikuga, kaunilt kujundatud kodusadade ja hooldatud haljasaladega alevik. Korraldatakse igaaastaseid „Kaunis kodu“ konkursse ja heakorratalguid. Korrastatud on prügimajandus ning välja ehitatud vee- ja kanalisatsioonisüsteem.
- Virtsus on hooldatud ajaloo-, kultuuri- ja loodusväärtused. On paigaldatud Virtsut tutvustavad ja turistide suunavad reklaamtahvid. On väljakujunenud

turismimajandus kohalike giididega. Virtsu elanikele ja külalistele on avatud heakorrastatud puhkuseks sobiv supelrand.

- Virtsus on välja kujunenud elav seltsielu, kultuuri- ja sporditegevus. On olemas hubane seltsimaja igakülgse huvitegevuse arendamiseks ja kultuuriürituste korraldamiseks elanikkonna eri vanuserühmadele, noortekeskus, internetipunkt, hooldatud park koos laululava ja kiigega, laste mänguväljak, muuseum, raamatukogu, jõusaal ja spordiväljakud. Traditsiooniks on kujunenud Virtsut hõlmavad ühisüritused. Populaarseks on muutunud kogu valla inimeste jaoks suvised suurüritused Virtsu pargis.
- Hinnatakse Virtsu lasteaeda ja põhikooli, kus lastel on võimalus saada kvaliteetne baasharidus, end mitmekülgsest arendada huviringides ja tegeleda mitmete spordialadega. Koolil ja lasteaias on nõuetele vastavad ruumid ning tingimused õppe- ja huvitegevuse korraldamiseks, tegelemiseks mitmesuguste spordialadega. Põhikooli spordisaali kasutavad aktiivselt ka täiskasvanud.
- Virtsu on kasvanud noori ligiõmbavaks keskuseks oma huvitavate ja enesearendamist nõudvate töökohtade, kvaliteetse infrastruktuuri, põhikoolist saadava konkurentsivõimelise hariduse, aktiivse seltsielu ja loodustsäästva elukeskkonnaga.
- On suurenenud Virtsu elanike ühiskondlik aktiivsus, huvi oma kodukoha ajaloo ja looduse vastu, ühtekuuluvustunne. Virtsu oma traditsioo niliste alajaotustega (Ees-Virtsu, Taga-Virtsu ja hajatalud) ning looduslike aladega (Puhtu, Virtsu tamm, omanäoline rannikumaastik, laiud jne) on iga Virtsu elaniku jaoks tema turvaline kodukoht, mida ta tunneb, armastab, hindab ja hoiab.

7. Arengusuunad ja tegevuskava

Elukeskkonna parandamine

Haridus- ja kultuurisfääri arengu tagamine

Vaba aja veetmise võimaluste suurendamine

Aeg	Tegevus	Rahastamisallikad
2004 – 2009	Virtsu Arenguseltsi ruumide rekonstrueerimine ja sisustamine seltsimajaks (asukohaga endises ambulatooriumis)	Virtsu Arenguselts, Hanila Vallavalitsus, KOP, PRIA
2005	Virtsu kõlakoja ehitamine (taastamine)	Hanila vallavalitsus, Riigi eelarve, Hanila valla ettevõtted
2005	Virtsu lasteaia ja kooli remont	Hanila vallavalitsus, KOIT-projekt
2008	Jalgpalli- ja kergejõustikuplatsi rajamine	KOP, Hanila vallavalitsus, Hanila spordiselts, PRIA
2009	Virtsu vee- ja kanalisatsioonisüsteemi ehitus	ISPA, Hanila vallavalitsus, riiklik investeering
2011	Virtsu avaliku pargi rekonstrueerimine	Virtsu Arenguselts, toetusfondid, Hanila vallavalitsus

8. Kaart ja asendiplaan

